

Vsa letovišča in presimovlja v Jugoslaviji so sedaj odprta delovnim ljudem. Prej so bila na razpolago le imovitemu sloju. Gornje je sindikalni počitniški dom "Staneta Rovzana" v gozdu Martuljku na Gorenjskem v Sloveniji.

Azija v glavnem za zapad. imperializem skoro vsa izgubljena

Pogajanja za zvezo med USSR in Kitajsko. —

Dean Acheson o ruskem imperializmu. — Upor v kolonijah. — Konec evropskega gospodarstva.

Največja, najbolj zgodovinska pogajanje. Ob tej priliki sta sovjetska vlada in Mao Tze-tung Achesonovo trditev zavrnila za neresnično in provokativno. K temu je Acheson nato dodal, da ako hoče Mao Tze-tung iz ruskih Šap, se jih bo mogel otresti le ako postane kitajski "Tito".

Nedvomno je Rusija v Mandžuriji zelo zainteresirana, ker gre skozi njeno bližnjico v Vladivostok in v prej omenjeni dve mestih. Mandžurija v tem položaju bo torej avtonoma, toda nočnino ostane del kitajske ljudske republike.

vojni je vzela Ciang Kaišikovo vlado pod svojo zaščito. Sedaj prevladuje ameriški vpliv samo še na Japonskem in na Filipinjih. Iz Kitajske pa je popolnoma izrinjen.

Kitajska komunistična revolucija je to svojo ogromno deželo osvobodila imperializma prvič od kar je prišel vanjo bel človek in jo nadvladal.

Mnenje ameriške vlade

Dodičim Kitajska slavi svojo osvoboditev izpod koruptnih taks zveznih nacionalističnih vladi in imperializma, pa je ameriški državni tajnik Dean Acheson mnenja, da zdaj šele je Kitajska prišla v past, ker sega po nji s svojimi tacami ruski medved. V svojem govoru ta mesec v Press klubu v Washingtonu je Rusijo obdolžil, da je pograbilna v svojo malo vso severno Kitajsko, ki jo tvorijo Vnana Mongolija, Notranja Mongolija, Mandžurija ter Sinkiang.

Mandžurija je bogata na prirodnih virih. Ko so jo vzelji Japanci, so jo zelo industrializirali.

Ze med vojno so na svoji konferenci Roosevelt, Stalin, Churchill in Ciang Kaišek sklenili, da se po premaganju Japonske Mandžurijo vrne Kitajski, toda stroje v japonskih tovarnah v Mandžuriji pa dobi Rusija na racun japonske vojne odškodnine. Ob enem pride mandžurska železnica po premaganju Japonske spet pod skupno kitajsko-rusko upravo in mandžurski pristanišči Dearne ter Fort Arthur pa pod rusko kontrolo.

Sklapanje nove pogodbe

Po triumfiranju sedanje kitajske revolucije je šel v Moskvo predsednik nove kitajske (komunistične) vlade, Mao Tze-tung. Prišel je tja ob priliku 70. obljetnice Stalinovega rojstva in se udeležil svečanosti. Potem si je ogledal razne industriale naprave in se poučil o sovjetskem ekonomskem sistemu. Na to so on ter njegov svetovalci začeli posvetovanja s predstavniki sovjetske vlade za sklenitev ekonomske in obrambne zvezne med USSR in Kitajsko. Nedoravno je Mao Tze-tung pozval v Moskvo tudi svojega ministra Vnanih zadet k zaključevanju ni-

ČEMU REŠEVATI FRANCA IN NJEGOV FAŠIZEM V ŠPANIJI

Leta 1946 je na zboru Organizacije Združenih narodov delegacija poljske republike predlagala odpraviti zadnji ostanek Hitlerjevega-Mussolinijevga fašizma v Evropi — namreč z ekonomskim in političnim bojkotiranjem Španije, dokler se ne odrese diktatorja Franca in se odloči za demokratično vladavino. Vse države, včlanjene v OZN, naj bi prekinile diplomatske odnose s Francom in pa vso trgovino z njim.

Razpoloženje proti Francu je bilo tedaj precejšnje in ameriška delegacija je uvidela, da nekak predlog zoper njega bo sprejet, toda poljski se ji je zdel veliko preočer. Zato je sestavila svojega, ki ni določil drugega kot da dokler se Španija ne "demokratizira", naj članice OZN odpoklicajo svoje ambasadorje ter poslanike iz Madrida. Ta "protestna gesta" je bila sprejeta in od tedaj so v poslaništih vseh držav v Madridu za izvrševanje poslov samo še nižji uradniki ter konzulati. Ako bi bil sprejet predlog poljske delegacije, bi kaj zaledel. A zmagal je ameriški in diktatorja Franca ni to nič oslabilo. Dal si je priediti "velikanske" manifestacije španskega "ljudstva", ki je "vzhiteno" protestiralo proti "umešavanju" OZN v notranje zadeve suverene Španije.

Vzlic temu ameriškemu apizanju pa je Španija v veliki gospodarski krizi in Franco se drži na vlasti samo še s terorjem in pa s pomočjo katoliške veleposenskih hierarhij, ki se boji kakršnekoli sprememb v vlasti. Kajti ako si hoče Španija pomagati na način, da bo v korist njenemu ljudstvu, mora stopiti privilegijem na prste in Francu pa dati slovo.

To bi pomenilo spet korak na levo in vse kar getam na levo je označevano za "komunizem". Španska reakcija je ameriško vlast s pomočjo klerikalnega svetovnega aparata pod vodstvom newyorkškega kardinala Spellmana prepričala, da sta mogoča samo dva načina vlasti v Španiji: tak kot je sedaj Francov, ali pa levitarski, ki se bo oslonil na Sovjetsko zvezo.

Državni tajnik Acheson vstopil tega smatra, da je bila rezolucija OZN proti Francu zmotna in včlanjenim deželam svetuje, naj jo preklitejo ter dovolijo onim vladam, ki to že, spet poslati veleposlanike v Madrid. Acheson dobro ve, da je bil Franco med vojno naš sovražnik in da je pomagal Hitlerju kolikor je mogel ne samo z materialom temveč mu dal tudi baze za podmornice, ki so potapljale naše in angleške ladje.

Toda Franco je vendar največji antikomunist v Evropi, poudarjajo naši torijski senatorji in poslanci — torej pomagajmo mu, sklenimo z njim zvezo, da nam bo dal na razpolago svoja vojna vzletališča, pristanišča in pa vso državo na razpolago v slučaju — da se zapodimo proti "komunizmu" (Rusiji) v vročo vojno.

Vsled tega ima ta fašistični krvnik v Washingtonu in v reakcionarnih krogih vse povsod toliko zlombe.

Španija strada. Vzlic velikemu urgiranju onih torijskih senatorjev, ki so jo lani obiskali, ji naša vlasta ni še dovolila potrebnih kreditov za nabavo žita

(Konec na 3. strani.)

Unija premogarjev, UMW, je blizu leti dni brez pogodbe s premogovniki družbami, prehavajo je sem in tja v stavkah, na sodiščih, v kongresu in v vladnem odboru za izravnavače industrialnih sporov (NLRB) pa je na rešetu že več let.

Premogovniška industrija je bila neko najbolj temeljna v razvoju te dežele. Kaj bi pomenila železna ruda, bakrena, svinčna itd., brez premoga! Tu je premoga najboljše kvalitete v izobilju, zato je bil industrialni razvoj te dežele tako mogočno v zamahu še predno so bila izpopolnjena druga gonična in gredna sredstva — olje (petrolej), elektrika in naravni plin. Prvotne elektrarne so imeli za proizvajanje toka premoga. Sedaj ga izpodriva hidro-elektrarne (obravljene na vodni pogon). Naravni plin nadomešča plinarne, katerim je služil za proizvajanje plina premoga. In moderna oljna industrija izpoveda premog v obratovanju lokomotiv in v neštarih dragih stvareh.

Včasi je delalo v tej deželi v premogovnikih okrog 700,000 ljudi. Sedaj jih je še kakih 400,000. Vzrok temu zmanjšanju ni

samo znižanje zahtev za premog temveč tudi moderniziranje proizvodnje v rovih. stare načine so nadomestili stroji, ki so pri konjanju čezdale bolj izpopolnjeni.

Vendar pa je premog vzliz omnenjem nadomestilom še vedno temeljna snov, predvsem v jeklarski industriji in v mnogih drugih.

Cemu torej toliko nestabilnosti v premogovniških obratih in toliko boja premogarjev z delodajalcem za svoje pravice? Zato, ker to ni koncentrirana industrija, kakor je npr. avtovsko vse na enem mestu (v Michiganu), ali pa kot je npr. jeklarska v par ducatih mestih. Premogovnike dobiti skoro v vseh državah ameriške unije, največje izmed njih v Pensilvaniji, West Virginiji in Kentuckiji. Držati krepko unijo v kempih je težje kakor pa ko je masa delavcev na, enem kupu. Zato je bila unija premogarjev po prvi svetovni vojni prva velika unija, ki je postala v nekaj letih skoro do kraja razbita na samo vsled ofenzive premogovniških družb proti njej temveč tudi od vrtanja vanjo od zunaj.

Nastajale so razkolne premogarji so na stavki in ni-

Socialno skrbstvo uveljavljeno le za privilegirane vrste

Poleg predlogov za boj proti komunizmu je v sedanjem kongresu tudi nekaj osnutkov za izpopolnjenje takozvane socialne zaščite. Penzije naj bi se zvišalo toliko za kolikor je vrednost dolarja padla in začelo se je naj bi plačevali s 60. namesto še s 65. letom starosti, ker očitoma večina delavcev je odslavljenih še predno dosežejo 60. leto. Potem, ker ni sredstev, se ponujajo za pometače ali v kaščno delo že se morejo pririniti.

Toda sedanji kongres, ki so ga unijski voditelji po volitvah leta 1948 slavili za triumf delavske politične zavednosti (zmagal je z veliko večino demokratske stranke), se briga za vse sorte stvari, samo za predloge, ki imajo namen pomagati navadnemu človeku, pa popolnoma nič.

A naseljani ljudje nikoli ne pozabijo. Kongresni in senatorji so si lani zvišali plače in si dodali še po nekaj tisočakov "extra" za stroške, ki so prosti dohodninskega davka. Vrh tega so zvišane plače njihovih in pomočnikov. Dovoljeno jim je namreč imeti privatne tajnike ali tajnice in pa kogar drugega še potrebujejo v izvrševanju svojih dolžnosti. Nad devetdeset kongresnikov ima uposlene za tajnice svoje žene, hčere ali pa sinove in poleg teh v raznih vladnih službah še druge sorodnike.

Clanji kongresa so si oskrbeli tudi lepe penzije. Tudi ako je vsled graftanja ali drugih prestopkov obsojen v zapor, do penzij, ki niso malenkostne, je tak zločinen še vedno upravičen.

Zvezni sodniki prejemajo po upokojitvi toliko penzije, kar so prej značili ziljivo platio. Ameriški vojniki, ki so bili v armadi ali v mornarici, pa če se kdaj videli bojna polja ali bili v borbah ali ne, so priljivo dobro preskrbeli s penzionimi bonusi in zdravstveno oskrbo. Tudi poštni delavci imajo jamstvo, da jim po upokojenju ne bo sile.

Ves ostali proletariat, ki vse producira, pa je tako zapostavljen, da se je čuditi, čemu se ne zgane. Magnati korporacije — koji so upokojeni, prejemajo o \$25,000 do \$150,000 pokojnine na leto. Delavci, ki so jim jo prizarali, pa po dva do tri desetake na mesec in le malokateri kaj več. To je pač njihova krivda.

Število črncev v Chicagu Pred desetimi leti je bilo v Chicagu 44,100 črncev. Sedaj jih je nad 400,000. Največ se jih je priselilo sem med vojno.

Izostanejo nekaj časa, potem spet gredo na delo, nato si delovne ure znižajo na tri dni, spet popolnoma prekinejo in takoj se to nadaljuje mesec za mesecem.

Naravno, da so delavci s takim stanjem nezadovoljni. Med njimi pa sušljajo: "Glejte, vi ste ob zasušku. Kompanijske prodajalne so vam odpovedale kredit. Penzije in bolniške podpore so vam ukinejene. A Lewis pa kar naprej prejema po \$25,000 na leto, pa če vi delate ali ne. Vozni se v dragem avtu, stroški so mu plačani iz vaših žepov in poleg tega še celi armadi drugih uradnikov UMW.

Sedaj, ko se vladni NLRB pravilja s sodnim procesom proti UMW, in ko so nekateri operatrorji vložili tožbo proti uniji za devet milijonov dolarjev odškodnine, se je končno oglašil saj Philip Murray in dejal, da bo v teh bitkah unija UMW poražena, ki bodo polagoma sledile v enako propast tudi druge. Saj se je slično dogodilo tudi po prvi svetovni vojni. Toda vzic te Murrayjevi izjavili ni o kaki solidarnosti med unijami v tej deželi še nobenega znaka. Vsaka vleče v svojo stran.

KOMENTARJI

Zbirka in presoja urednik

Alger Hiss je bil pred zveznim sodiščem v New Yorku obtožen sodelovanja v prid ruskih špijonskega omrežja v tej deželi in glavna priča proti njemu je bil bivši komunist in špijonski kurir za Rusijo, Wittaker Chambers. Prva obravnava se je končala brez rezultata. Hiss je bil obtožen v drugič — obravnava je bila dolga in minil teden zaključena. Porota je Hiss spoznala krivim in čaka ga težka kazen. Hiss je bil med vojno visok uradnik v državnem departmantu ter Rooseveltov v spet dviga glavo.

Sovjetska delegacija je sklenila bojkotirati vse seje Organizacije Združenih narodov, na katereh je zastopan Čiang Kaiškov učnežni režim. Sovjetski delegati je 10. januarja predlagal, da se kitajski delegata izključi, ker ne zastopa nikogar. Toda ni dobil večine, nakar je odšel iz dvorane. In je res čudno, čemu naj bi govoril v imenu države človek, ki ga Kitajska ne mara.

Nacism spet dviga glavo. Namreč v zapadni Nemčiji. Obnovljen je bil pod drugim imenom v isti pivnici v kateri je Hitler pričel svoj nacizem. Novo gibanje se posebno širi med mladino. V Londonu se zelo vznemirjajo, ker postaja ta novi nacizem baš v angleški coni Nemčije najbolj agresiven. Agitatorji obnovljenega nacizma pravijo, da Nemčija v minuli vojni ni bila agresorka in da kar je Hitler odpravil krivice, ki so jih storili zmagoviti zavezniki Nemčije v prvi svetovni vojni, tako bo nov "firer", kadar ga vzbujena Nemčija dobiti, odpravil te, ki so ji bile storjene v drugi svetovni vojni. Bilo je sicer pričakovati, da bo mnoge Nemce prevzela želja po maščevanju, toda v Angliji so vzlic temu upali, da jim bo poraženi rajh vendar mogoče demokratizirati. Toda je v njemu manj volje za demokratično vladanje kot pa je bilo v nji po prvi svetovni vojni. Tako bo Nemčija ostala problem in nevarna miru.

Fioridi se "recesija" tako poznata. Do te zime je cena v hotelih in v vilah narasta v preizomivih 50 in tudi več odstotkov. In sobi si moral rezervirati daleč naprej, ako si jo hotel dobiti. Sedaj pa jo lahko dobiti kadar hočeš in to brez podprtja. Izgleda, da tudi bogati "gangsterji" nimajo več toliko dohodka kot pred "recesijo". V Miamiju in v drugih floridskih resortih se tolažijo, da bo prihodnjo zimo boljše, ko bo zimski minilo nedeljo. Oprostila

zvez zase glasom poslovnih knjig iz te korporacije nad milijon dolarjev in tudi svoje sorodnike in prijatelje je imel v službi z visokimi plačami. Vzlic temu, da je prodal za \$28,000,000 delnic, da obljubljal masno produkcijo avtomobilov s strojem zadaj na mestu spredaj kot jih imajo sedanji, pa je izdelal samo enega ter ga razkazoval. Tuckerjeva korporacija je bankrotirala in ljudje so ob 28 milijonov. Svoj odkol je Tuckerjeva porota izrekla minilo nedeljo. Oprostila

Konec na 3. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Kaj in koliko lahko storimo za ohranitev in za razširjenje Proletarja v tem letu? Citajte o tem upravnikovo kolono na drugi strani in dopis Antonia Jankoviča na tretji strani.

Joško Oven omenja v svoji koloni delo in zamudo glede Ameriškega družinskega koledarja. Urednikovo pojasnilo je bilo v posebnem članku v prejšnji številki.

V petek 27. januarja bo občni zbor delničarjev Slovenskega delavskega centra na 2301 So. Lawndale Ave. v Chic

ČEMU REŠEVATI FRANCA IN NJEGOV FAŠIZEM V ŠPANIJI

(Konec s 1. strani)

ter drugih potrebščin v zadostni meri. Storil pa je to potem argentinski diktator Juan Peron. Dal ji je toliko kredita za nakup žita in mesnin, da je diktatorja Franca rešil propada. Toda po mnogih mesecih je Peron uvidel, da Franco smatra argentinsko posojilo za dar, zato ni postal v Argentina ne rud ne ničesar drugega v odplačilo. Peron je po svojih zaupnikih dobil tudi poročilo, da se je v Francovem režimu razpasa bremejna korupcija in da ne bo mogel vzdržati. Peron je nadaljnji dovoz argentinskega žita v Španijo ustavil. Čim je to storil, je španska reakcija s svojimi zavezniki v Ameriki pritisnila na Zed. države – češ – pomagajte, ali pa boste imeli eno komunistično državo več na svetu!

Acheson se je "deloma" udal, napravil je prvi "počebni" korak.

Dve vodilni stranki sedanje francoske vlade sta mu to tako zamerile. Prvič, ker ju ni obvestil o svoji nameri, in drugič, ker je Franco baš sedaj na tako šibkih nogah, da je od ameriške vlade skrajno bedasto, ker ga skuša oteti baš v času ko Španci – ljudstvo namreč – komaj čakajo, da zdrsne s svojega trona. Tudi angleški laboriti kažejo nejevoljo.

Ampak je že tako, da če je le kje kaj reakeije na svetu, naša vlada jo podpira in ob enem pa se baha, da ji je za demokracijo in da le radi tega se bori proti "komunizmu".

Z UPRAVNIKOVE MIZE

(Konec s 1. strani)

Wickliffe, Ohio — Joseph Nemanich je obnovil naročino, ob enem postal naslov, da se je preselil iz Clevelandca v omenjeni kraj.

Sharpsville, Pa. — Joseph Novak je postal listu v podporo \$1, in pa dolg dopis, ki pa ne vem kdaj bo priobčen, ker kot že poveleno, zmankuje prostora za gradivo, ki mora biti priobčeno.

Burgettstown, Pa. — Frank Laurich je postal naročilo za pet koledarjev.

Strabane, Pa. — Jacob Pav.

za Družbeni klub št. 138 SNPJ Katarina Mavrich je poslala listu v podporo \$5, ki so jih prispevali Jack Menhardt \$2 in pripono, "da ta list moramo obdržati", saj mnogi se trudijo, da bi ga, nekaterim je pa itak vseeno, če gre ves svet k vragu. Nadalje John Dragan si in sam Frank Stih \$1.

Nova Scotia, Kanada — Herman Drobisch je obnovil naročino krožek 16, in ob enem tudi dodača članarino Prosvetni matici za isti krožek, znesek \$6.

Carolina, W. Va. — Joseph

Torkar je začasno obnovil naročino in prispeval listu v podporo \$1.

Milwaukee, Wis. — Louis Barborich je poslal pet naročin in zeli, da mu pošljem še en Kernoov slovar, enega sem mu že poslal. Je že vse urejeno.

Sheboygan, Wis. — Frank Stih je poslal pet naročin in listu v podporo \$2, ki so jih prispevali Jack Menhardt \$2 in pripono, "da ta list moramo obdržati", saj mnogi se trudijo, da bi ga, nekaterim je pa itak vseeno, če gre ves svet k vragu.

Več društvenih tajnikov je poslalo članarino Prosvetni matici ki jih prej nisem omenil.

Tukaj so označeni vsi, ki so jo minuli teden poslali.

Chicago, Ill. — John Morsi za društvo št. 86 SNPJ \$6.

Franklin, Kans. — Anton Selak je že omenjen na drugem mestu, postal \$12.

Girard, Ohio — Marko Matkovčić za društvo št. 643 SNPJ \$6.

W. Aliquippa, Pa. — George Smrekar, društvo št. 721 SNPJ \$12.

Strabane, Pa. — Katarina Mavrich je bila že prej omenjena.

W. Newton, Pa. — John Kobe za društvo št. 64 SNPJ \$12.

Sheboygan, Wis. — Leo Milostnik za društvo št. 344 SNPJ \$12 in Francis Milostnik je poslala za Progresivne Slovence krožek 12, \$6.

Vsa ta društva in krožki so ostali včlanjeni v Prosvetni matici brez opomina in plačana članarina je za 1950. Vsem priznajmo in hvala.

V Poročili iz W. Aliquippe, Pa., je bilo v G. Smrekarjevem poročilu 11. jan. poročano glede prispevateljev listu v podporo med katerimi je bil tudi Frank Strubelj, ki je prispeval \$1, in ne Frank Strubelj, kot je bilo tiskano v listu. Upam, da mi prizadeti oprosti. Moje roke so bile ustvarjene za kramp in lopato, ne za pisalni stroj. Včasih kar dve tipki na enkrat pritisknem, sem navajen na "masno producijo", pa pri tem ne gre, da bi kar po vseh "knofih" na enkrat mlatil.

O OBISKU IN O BEGUNCU

Paonia, Colo. — Ker je zima in imam čas, sem se odločil napisati nekaj besed o obisku v Butte, Montana, kjer živi moj bratranec Marko Gornik. Tja sem šel lani v času, ko so tamkajšnji rojaki obhajali slavnost 45-letnice SNPJ. Priredili so imenitev banket in govornik je bil gl. predsednik Joseph Cutkar. V času njegovega govorja je začel nekdo v gornjih prostorih nabijati, menda da bi ustavljal govornika. Drugi dan so mi pravili, da je tolkla neka Mary Arlich, češ, da so v spodnjih prostorih sami "komunisti". Ona je članica KSKJ. S svojim

Nadalje John Dragan si in sam Frank Stih \$1.

Nova Scotia, Kanada — Herman Drobisch je obnovil naročino krožek 16, in ob enem tudi dodača članarino Prosvetni matici za isti krožek, znesek \$6.

Več društvenih tajnikov je poslalo članarino Prosvetni matici ki jih prej nisem omenil.

Op. — Imena teh naročnikov so bila navedena v upravniki koloni.)

Posebno vabim v podvojitev agitacije vse tri stalne zastopnike Prosvete in Proletarca, ki so vsi izkušeni agitatorji, neustrašeni borci in grče. Ti so Anton Zornik, ki agitira v zapadni Pennsylvaniji, Louis Barborich v Milwaukeeju in Frank Cvetan v Johnstownu, Pa. Upam, da si bo Anton Zornik zdravje za nadaljevanje svojega dela dovolj utrdil.

Dej, i sem si: naj poleg tega apela posljem upravnistvu tudi kaj naročnin in poslal sem sedem novih naročnin in pet obnovitvenih. Torej ima Proletarec tu s to pošiljatvijo sedem novih naročnikov. To seveda ne sme biti vse. Le naprej! Koražja še vedno velja.

(Op. — Imena teh naročnikov so bila navedena v upravniki koloni.)

Posebno vabim v podvojitev agitacije vse tri stalne zastopnike Prosvete in Proletarca, ki so vsi izkušeni agitatorji, neustrašeni borci in grče. Ti so Anton Zornik, ki agitira v zapadni Pennsylvaniji, Louis Barborich v Milwaukeeju in Frank Cvetan v Johnstownu, Pa. Upam, da si bo Anton Zornik zdravje za nadaljevanje svojega dela dovolj utrdil.

Nedavno sem pisal v Prosveti, da bomo tudi mi obhajali letos svoje sveto leto in šli s polno paro na delo za našo napredno stvar, posebno za Proletarca in Prosveto.

Vsek napredni rojak in rojkinja, ki ima količaj priložnosti, naj dobi med svojimi prijatelji in znanci kaj novih naročnikov enemu ali drugemu teh dveh listov, pa bomo v tej naši kampanji dobro opravili in 45-letnico Proletarca uspešno proslavili.

V tem pravcu gremo v boj za naše ideje in v agitacijo za naš tisk in naše napredne ustanove.

nastopom se je slabu izkazala.

Razen tega malega incidenta je slavnost zelo lepo izvršila in na zavabi je bilo res prav izborni razpoloženje. Naši ljudev v Butte so zelo vlijadni in posrežljivi.

Baš one dni je prišel iz belega rojaka Anton Evec, doma iz Gornjega Suhorja pri Metliki, kjer je imel tak farne cerkve modno trgovino. Pravi, da je imel v nji lepo zaloge oblek. Ko je zbolel, je odšel v bolnišnico v Ljubljano. Doma je ostala žena ter vodila trgovino. Prisli so partizani in jo izropali. Njegovi ženi so potem sosedje svetovali, naj odide, ker je njeno življenje v nevarnosti. Neko noč, ko je žena spala, so partizani spet prišli, ženo privezali k drevesu, jo silovito mučili in ubili. Najhujši je bil Guštinov iz Metlike. Tako pripoveduje Evec.

V njegovo trgovino so prihajali domači izdajaleci in partizani. Gotovo so jima bili prvi bolj priljubljeni, ker drugače ne bi bilo tega maščevanja – in pot v begunstvo ne bi bila potrebnata. — John Šukle.

45-letnica obstoja "Proletarca" in agitacija zanj

Cleveland, O. — Kot vam znamo iz časopisov, je papež, ki je svet od pete do glave, proglašil leta 1950 za sveto leto. Vsakdo, ki pride letos v Rim oziroma v Vatikan in verjame v papeža obljube, bo deležen posebnih odstupkov ter odpuščanja grehov. Poklenkl bo pred svetega očeta, mu poljubil prstan na roki in nogo in dobi poseben blagoslov.

V večnem mestu mora romar v svetem letu obiskati določeno število cerkva, v vsaki izmoliti določene molitve ter opraviti predpisane ceremonije in ko to vse izvrši, dobi posebno odvezno, tako da kadar neha dihati, bo šel takoj v sveta nebesa.

Te ceremonije ga bodo seveda stale copakov, torej mu bo treba denarno mošnjo na široko odpreti. Mi jih nimamo dosti in tudi ne verjamemo v nadnaučno moč božjega, torej ne bo moči šli v Rim.

To sveto leto bomo mi porabili na agitaciji za našo napredno stvar, v prvi vrsti za naše napredne časopise kakor sta Proletarec in Prosveta. Torej leta 1950 naj bo med nami posvečeno agitaciji v prid našemu naprednemu tisku in našemu delavskemu kulturni.

Dej, i sem si: naj poleg tega apela posljem upravnistvu tudi kaj naročnin in poslal sem sedem novih naročnin in pet obnovitvenih. Torej ima Proletarec tu s to pošiljatvijo sedem novih naročnikov. To seveda ne sme biti vse. Le naprej! Koražja še vedno velja.

(Op. — Imena teh naročnikov so bila navedena v upravniki koloni.)

Posebno vabim v podvojitev agitacije vse tri stalne zastopnike Prosvete in Proletarca, ki so vsi izkušeni agitatorji, neustrašeni borci in grče. Ti so Anton Zornik, ki agitira v zapadni Pennsylvaniji, Louis Barborich v Milwaukeeju in Frank Cvetan v Johnstownu, Pa. Upam, da si bo Anton Zornik zdravje za nadaljevanje svojega dela dovolj utrdil.

Nedavno sem pisal v Prosveti, da bomo tudi mi obhajali letos svoje sveto leto in šli s polno paro na delo za našo napredno stvar, posebno za Proletarca in Prosveto.

Vsek napredni rojak in rojkinja, ki ima količaj priložnosti, naj dobi med svojimi prijatelji in znanci kaj novih naročnikov enemu ali drugemu teh dveh listov, pa bomo v tej naši kampanji dobro opravili in 45-letnico Proletarca uspešno proslavili.

V tem pravcu gremo v boj za naše ideje in v agitacijo za naš tisk in naše napredne ustanove.

— Anton Jankovich.

Članstvu kluba št. 1 JSZ: Vabilo na sejo SDC

Chicago, Ill. — Kot je pojasnilo, ker dolgočev je veliko tudi na dveh nogah, ne samo na štirih. Tudi jaz sem bil med njimi za desetak.

Na žrebanju je hišo dobil neki newzealandski mornar (državljan Nove Zelandije). Imel je samo eno srečko – torej je hišo poceni "zadel". Vprašali so ga, kaj hoče s hišo. "Prodajte jo za čimvišo vsto, denar pa naložite na Bank of America v San Franciscu."

Ker, kot je omenjeno, dotočnik ni ameriški državljan, je počasi do raznih davčnih ter drugih odbitkih in komisnih \$47. Nato so mu obdili še \$3, torej je za "svojo" hišo dobil celih \$44. Misli, da je, da bo dobil točake in kako tudi ne, če pa so mu rekli, da je hiša vredna najmanj \$47,000.

Dnevnik San Francisco News je poročal, da je dotična družba napravila čistega s prodajanjem srečki \$150,000.

Pozdrav čitateljem Proletarca. — Anton Kump.

za desetak, ker dolgočev je veliko tudi na dveh nogah, ne samo na štirih. Tudi jaz sem bil med njimi za desetak.

Na žrebanju je hišo dobil neki newzealandski mornar (državljan Nove Zelandije). Imel je samo eno srečko – torej je hišo poceni "zadel". Vprašali so ga, kaj hoče s hišo. "Prodajte jo za čimvišo vsto, denar pa naložite na Bank of America v San Franciscu."

Ker, kot je omenjeno, dotočnik ni ameriški državljan, je počasi do raznih davčnih ter drugih odbitkih in komisnih \$47. Nato so mu obdili še \$3, torej je za "svojo" hišo dobil celih \$44. Misli, da je, da bo dobil točake in kako tudi ne, če pa so mu rekli, da je hiša vredna najmanj \$47,000.

Dnevnik San Francisco News je poročal, da je dotična družba napravila čistega s prodajanjem srečki \$150,000.

Pozdrav čitateljem Proletarca. — Anton Kump.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani) ma res zima, letos pa je premila, zato so mnogi redni obiskovalci ostali rajše doma.

Nekdo, ki je bil nedavno na obisku v starem kraju, je nam poslal izrezek, v katerem je počelo, da Jugoslavija izvaja v Anglijo tudi meso. Tako namreč določa nedavno sklenjena trgovska pogodba med jugoslovanskim in angleškim vlado. To poročilo je iz Londona in poslano ga je ameriška novinska agentura Associated Press. Jugoslavija bo pošiljala Angliji goveje meso, jagnjetino in svinjino – letos glasom pogodbe 500 ton, prihodnje leto 2,500 ton, leta 1952 11,000 ton, leta 1953 15,000 ton in leta 1954 tudi 15,000 ton.

Francija izgublja Indokino. Skuša si obdržati s silo in vojno med domačini in francosko armado v njej se traja. Za Francijo bi bilo pametno priznati, da je ta velika dežela zaradi izgubljenja v naj bi rajše sklenila pogodbo vzajemnosti z novo vlado, namesto da si jo dela za sovražnico.

V oblasti evropskega imperija, toda tudi v njej se dolgo tudi želja po osvoboditvi.

V Aziji v glavnem za zapad. imperializem skoro vsa izgubljena

Dočim je Rusija s preobratom v Aziji pridobila na moči, je pa imperializem zapadnih evropskih držav svojo vlogo v njej skoraj čisto izgubil. Velika Indija s Pakistanom vred je sedaj suverena država, dasi še navezana na angleški gospodarski sistem. Nizozemska je izgubila Indonezijo, ki se je organizirala v "Združene države Indonezije". Šteje okrog 77 milijonov prebivalcev. Toda njen bogastva so še pod kontrolo nizozemskega, angleškega ter ameriškega kapitalizma.

Francija izgublja Indokino. Skuša si obdržati s silo in vojno med domačimi in francosko armado v njej se traja. Za Francijo bi bilo pametno priznati, da je ta velika dežela zaradi izgubljenja v naj bi rajše sklenila pogodbo

And So What . . . !

The U. S. labor department recently informed the nation that the average soft coal miner earned 10 dollars a week more than the average steel worker.

The U. S. labor department said its latest figures show the average steel worker earned \$62.31 a week in September and that under present conditions in the mines, soft coal miners average about \$73 for a full week's work.

So what—would the average steel worker trade places with the average coal miner and—would the average steel worker be satisfied to work only about 20 days in winter and 15 days in summer?

Those seem to be two points of interest which the labor department forgot to mention—that the coal miner takes his life into his hands EVERY DAY HE WORKS—and that he is usually lucky if he can get 200 days' work a year in normal times.—The Progressive Miner.

Just One More Reason

The House Un-American Activities Committee has demonstrated on many occasions an unprincipled, undemocratic attitude that has shocked most Americans. Now the committee has been handed another black eye, this time by a man who served as its chairman for two years, J. Parnell Thomas.

Thomas has pleaded nolo contendere, which is tantamount to a plea of guilty, to charges that he participated in a kick-back racket that netted him around \$9,000 over an eight-year period. The device he used was payroll padding and kick-backs from fictitious employees.

While that sum might be considered small potatoes as kick-backs go, the point remains that Thomas engaged in a vicious, degrading practice during his tenure as an elected public official.

Moreover, while he was sitting in judgment over others as chairman of the House Un-American Activities Committee, this New Jersey Republican was defrauding the government in the same callous manner the committee was using in defaming the character of many honorable and law-abiding citizens summarily called before the body.

The House Un-American committee has had a sordid record. In case after case, good citizens have been accused, often by innuendo, of so-called subversive activities. By the time honest citizens have been able to get their side of the story to the public, the damage has been done.—*The Advance*

REFLECTIONS

By Raymond S. Hofses

IF YOU HAVE been thinking about President Truman's prophecy of a trillion (that's a thousand-and-billion or a million-million) dollar yearly income economy, you'll do well to keep your enthusiasm under control.

As a hopeful forecast it's a phony, because a boost in the money value of a nation's output is more likely to bring pain than pleasure to a large section of the population.

Truman's "optimism" recalls an old story that many have passed you by. It's about little Johnny who brought home a mongrel pup that he'd adopted on his way home from school.

"It's a very valuable dog," Johnny assured his outraged mother. "Why Mom, I bet I could sell that dog for a million dollars."

"Well," said his exasperated parent, "you can't have him here, so the best thing you can do is to take him out and sell him."

Johnny departed with the "valuable" mutt and soon returned without him.

"Did you sell your dog," Mom asked.

"I sure did," gloated Johnny, "and I got a million dollars for him too."

Mom smiled. "And where's the money," she demanded.

"Oh, I didn't get cash," Johnny explained. "I traded him for two half-million-dollar cats."

IT WOULD BE easy to have a trillion dollar economy by simply raising the price level of everything.

But that means inflation, and inflation means heavy losses and considerable misery for many people who have been combining the twin virtues of industry and thrift in their daily lives.

Nevertheless, President Truman need not strain himself to prove his point. The unfortunate fact is that he's right. We ARE heading toward a trillion-dollar economy, as every housewife knows when she takes her family's dollars to the market place. It is true that the products of American industry are becoming more valuable in terms of dollars. But it is also true, and necessarily so within the kind of economy that capitalism is, that the value of dollars in terms of goods is shrinking in proportion.

IF PEOPLE WOULD understand and not forget for a single minute that they just can't have more than is produced they'd be insulted by the optimistic note in Truman's prediction. For his words were a threat, not a promise.

The \$42-billion budget (with a \$5- or \$6-billion deficit) for which the President is asking sounds like big production. But it doesn't mean

PROLETAREC

Gifford's Telephone Career Is 'Horatio Alger Story'

But It Illustrates How 'Insiders' Control Corporations
And 'Other People's Money'

Back in 1914 the late Louis D. Brandeis, who became a great justice of the Supreme Court, wrote a famous and influential book—"Other People's Money."

In the 1930's, when William O. Douglas, a present Supreme Court Justice, was chairman of the Securities and Exchange Commission, he repeatedly pointed out a "revolution" going on in American life and business, and its results.

What Brandeis and Douglas were talking about, and the reasons for their warnings, are well illustrated by the career of Walter S. Gifford, who retired recently as head of the American Telephone and Telegraph Company, commonly called the "Bell System" or "Telephone Trust."

Looked at from one side, Gifford's business life is an inspiring "Horatio Alger" story, of American opportunity and a man who made the most of it. He rose from office desk to president and board chairman of the world's biggest corporation.

The story has another side, however, and one which all Americans—particularly the stockholders who are supposed to "own" corporations—need to understand.

Gifford and other defenders of Big Business are fond of pointing out that A. T. & T. has 825,000 stockholders. What a wonderful example of industrial and financial democracy! they say. See how widespread is the ownership and control of this great corporation, and how wide is the sharing of its profits!

Well, 825,000 are a lot of people, but they have absolutely no "say" about the policies of the A. T. & T., its fabulous \$10 billion assets, its \$3 billion annual income, Mr. Gifford's \$209,000 salary, or the \$95,000 annual pension he gets now that he has retired.

The 825,000 put up all the money—the billions which bought the 25 million shares of Bell stock.

Mr. Gifford and the other "insiders"—the top officials and directors—put up practically no money. Altogether, they own only 10,582 shares, or less than one of each 2,300 shares which provided the company's capital.

Yet everyone in Wall Street knows that Gifford and his group of "insiders" controlled the \$10 billion Bell System as absolutely as though it were their private possession. The 825,000 "little fellows," scattered all over the country, have no more "say" in Bell management than the "Man in the Moon."

This "divorce of ownership and control" is the "revolution" Douglas was talking about. That divorce has taken place in most corporations, and is going on in others. Even ownership of a large "block" of stock often carries no power against the "insiders"—a "self-perpetuating" group of top officials and directors.

Back of the "insiders" are big bankers and insurance companies, to whom control of corporations is profitable. Such control enables them to dictate how the corporations shall spend their billions—from whom they shall purchase steel, coal, trucks and other supplies—at fancy prices and without competition.

"Well," the average American may say, "how does that effect me?"

It obviously affects stockholders. Though they are the owners, the "insiders," with little investment of their own, have the control and get the "gravy."

It affects workers and consumers, because such control means higher prices and less money for wages.

It affects all citizens. What will become of democracy if great

power are more and more controlled by a few "insiders"—with practically no money invested—and the Wall Street interests which profit from "milking" them.—Labor, Washington, D. C.

'Punch-boards Paying Big Money, But Not to Those Who Play Them'

Des Moines—Sheriff Howard C. Repper turned up some interesting reading in a raid here at the home of a "punch-board" wholesaler. He found catalogues which disclosed the fancy profits storekeepers are able to make with the boards—all at the expense of small gamblers who spend their nickels in the hope of winning large prizes.

For instance, a "big jackpot" board, which offered a top prize of \$25, gave the player only one chance in 180,000 to win.

Such a board costs the cigar store or poolroom operator \$6.10. He collects \$50 from players at five cents each for 1,000 punches, and pays out an average of \$21.40 in prizes. That leaves \$22.50 in profit.

If THE AMERICAN people want to be able to trade "million-dollar dogs" for "half-million-dollar cats" all they have to do is hold fast to the capitalist system until its final flop—and in the meantime accept face value every device of capitalist-minded politicians to preserve class exploitation.

But if they want to get the full benefit of production, then the American people will do well to begin producing abundance for use instead of for mere dollars of doubtful and changing values. And they can do that only when the means of wealth-production are owned by everybody and when private-profit capitalism is replaced with cooperative socialism.

JAP BUDGET CUT

TOKYO—The Japanese cabinet has sent to the Diet a proposed 1950 budget of \$1,833,333,333. This is \$125,000,000 less than the 1949 figure.

The Lamb

Little Lamb, who made thee?
Dost thou know who made thee;
Gave thee life and bid thee feed
By the stream and o'er the mead;
Gave thee clothing of delight,
Softest clothing, woolly, bright;
Gave thee such a tender voice
Making all the vales rejoice?
Little Lamb, who made thee?
Dost thou know who made thee?

Little Lamb, I'll tell thee,
Little Lamb, I'll tell thee;
He is called by thy name,
For He calls Himself a Lamb.
He is meek and He is mild.
He became a little child.

I a child and thou a lamb.
We are called by His name.
Little Lamb, God bless thee.
Little Lamb, God bless thee.

IN THE FIRST 8 MONTHS OF 1946 62% OF THE U.S. NATIONAL INCOME WAS PAID OUT IN WAGES AND SALARIES — COMPARED TO ALMOST 68% PAID DURING THE WAR YEARS.

LIFE EXPECTANCY (WHITE MALES)
1900-48.29 YEARS
1944-63.55 YEARS
IN 1779 IN PHILADELPHIA 150 MERCHANT SEAMEN STRUCK FOR HIGHER PAY. THE MAGISTRATES PROMPTLY ARRESTED THE LEADERS OF THE STRIKE, AND THE BOARD OF TRADE SENT OUT TROOPS TO SUPPORT THE OFFICIALS.

YOU EXPECT—AND GET—THE BEST WHEN YOU BUY UNION-MADE GOODS. THIS UNION LABEL IDENTIFIES UNION-MADE HATS AND CAPS. INSIST ON IT!

Maybe So

Congressman Aime J. Forand, of Rhode Island, thinks that some people are cheating the government out of taxes.

He says: "If every tax legally owed the government were collected, I believe the budget could be balanced without any tax increases."

Now we wonder who the congressman is talking about. Certainly it can't be the workers of the nation. They are nickel for their share of the nation's bills even before they get their earnings. So it must be the business men, large and small, of whom the Rhode Islander is suspicious.

Well, on one thing is certain. Business men have lots of opportunities to chisel. Indeed, they are in a sort of super class in this regard.

And so, by the way, are politicians. This has been demonstrated by the apprehension of some crooks who padded payrolls illegally. But even worse is the lawmaker who dodges taxes legally by voting himself tax-free expense accounts.

Come to think of it, the President, himself, gets a \$50,000-per-year jump on the tax collector by the "expense" device. Perhaps Congressman Forand had this in mind when he talked about taxes "legally owned." The officials who make the laws to tax workers on every last cent they earn have seen to it that taxes are "legally not owed" on a portion of what they get.—Reading Labor Advocate.

Eisenhower's Security

As a General of the Army, Dwight D. Eisenhower receives retirement pay of \$18,761 a year. It's his for the remainder of his life.

Eisenhower's base pay is \$11,457

\$1,800 and his subsistence allowance is \$504. On top of all that, he gets a "personal money allowance" of \$5,000. (He also has the Government-paid services of a major, who serves as an aide, and an enlisted orderly.)

According to the subcommittee staff of the Joint Congressional Committee on the Economic Report, roughly 10 million families in the United States last year earned less than \$2,000—or quite a bit less than merely the rental and subsistence allowances granted to Eisenhower.

The General, of course, has been on the Government payroll for almost 40 years. He never had to worry about losing his job or paying for the necessities of life. He never had to worry about his medical or dental bills, or about those for his family. The Government took care of them.

And right now, General Eisenhower gets free medical, dental and hospital care. Furthermore, he can take advantage of the cheaper, tax-free prices of goods sold at Army commissaries.

It seems, then, exceptionally poor grace for Eisenhower to criticize the great number of Americans who also want security—if only just a small portion of the security which he, himself, is guaranteed by the Federal Government.

It seems almost improper, too, for a graduate—and the father of another graduate—of a school owned, operated and controlled by the Government to assail those who believe that same Government should give a small measure of financial aid to the thousands of struggling schools with their millions of youngsters.

General Eisenhower's professed concern for the men who carried the rifles and faced the mortar shell barrages for him in Europe should cause him to cut out that sort of talk.

There are one or two veterans who would like to look forward to a little security, and one or two who have children in understaffed, overcrowded schools.—League Reporter.

More Jobs Needed

The population is growing faster than the increase in the number of jobs. Secretary of Commerce Charles Sawyer warned recently. That is the reason why the average number of jobless in 1949 was greater by 1,300,000 than in 1948, although there were almost as many people employed.

Victory Goes Sour

Socialists, who polled a woefully small vote in the recent elections in New York City, are viewing the results of Labor's support of Mayor O'Dwyer with mixed emotions.

The reason is a condition that is revealed by a story in recent Sunday's New York Times. It appears that O'Dwyer, having been elected largely because of Organized Labor's support, is now snubbing Labor. And the union leaders are sore.

There are at least two counts in Labor's bill of complaint: First, O'Dwyer appointed a member of the Board of Transportation who is unacceptable to Labor. Second, not a single representative of Labor was among the 120 guests who were invited to O'Dwyer's swearing in for his second term.

One CIO official is quoted as calling the Mayor's behavior "slap in the face." And Labor is not mollified by a suggestion that a special reception be arranged for union officials.

Since Labor's support of O'Dwyer was one of the reasons for the low Socialist vote, Socialists might be excused for gloating a little when the opposition turns sour. However, the point of it all is too serious for petty group satisfactions.

What the incident in New York shows is that in supporting candidates of either of the two parties of capitalism Labor is making an error that is basic. By such tactics workers can't win; in the end they must become the tail of a political machine and be wagged by it.

There is only one ballot-box policy that will profit the workers of this nation. It is by supporting a party of their own which challenges the entire private-profit system and which offers a new and independent set of principles to the voters.

Instead of asking either Democrats or Republicans to do something for them, workers should organize their own party to do something for themselves. The Socialist Party, as it has functioned up to this time, has been such a party. It's program is one which aims to gain for workers all that their labor produces.

What already has happened to weaken Labor's love for O'Dwyer is of minor importance. But it is significant of what will happen when any real and vital difference arises between the workers and the owners of this capitalist party. With a few exceptions, the politicians of capitalism can be expected to turn upon the workers who elected them.

Unfortunately, Labor has not learned the necessity of independence in organization and purpose to which we are pointing. For, according to the "Times" story, AFL and CIO officials took pains to emphasize that "if an election campaign were to take place next week, they would again support O'Dwyer."

Well, if that's the way they feel about things, we have to be satisfied. But we are sure that they will be snubbed and disappointed "again and again and again" so long as they follow such a course.—Reading Labor Advocate.

It's a great system

By JOHN PAINE

(From Federated Press)

Trouble with the country, says Gen. Eisenhower, is that too many people have champagne-and-steak appetites and beer-and-frankfurter incomes.

Trouble with too many generals is that they have 1952 political ambitions that they have 1950 social outlooks.

There's a proposal in the Senate to raise the average social security pension for people over 65 from \$26 a month to \$44.

But some Senators are afraid of the increase. They think it might let the aged retire instead of get laid